

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

તુલનાત્મક સાહિત્ય વિભાગ

વિષય: તુલનાત્મક સાહિત્ય

એમ.એ.પાર્ટ: ૨ (એક્ષ્ટર્નલ)

વર્ષ સને: ૨૦૨૦-૨૦૨૧, ૨૦૨૧-૨૦૨૨, ૨૦૨૨-૨૦૨૩

હેતુ : પ્રભાવલક્ષી અભ્યાસક્ષેત્રનો ખ્યાલ વિદ્યાર્થી મેળવે. સંસ્કૃત જેવા સમૃદ્ધ ભાષા સાહિત્યના અન્ય ભાષાઓ પર પડેલા પ્રભાવ વિશેની સમજ વિદ્યાર્થી કેળવે.

Paper : 6 : Core: 4 પ્રભાવલક્ષી અભ્યાસ: (સંસ્કૃતનો પ્રભાવ)

એકમ:૧ (૧) તુલનાત્મક સાહિત્ય અને પ્રભાવલક્ષી અભ્યાસ
(૨) રામાયણ - મહાકાવ્યનો પરિચય
(૩) મહાભારત - મહાકાવ્યનો પરિચય

એકમ:૨ (૧) સંસ્કૃતનો ભારતીય સાહિત્ય પર પ્રભાવ
(૨) સંસ્કૃતનો ગુજરાતી સાહિત્ય પર પ્રભાવ
(૩) સંસ્કૃતનો હિન્દી સાહિત્ય પર પ્રભાવ

એકમ:૩ રશ્મિરથી (હિન્દી): રામધારીસિંહ દિનકર

એકમ:૪ મૃત્યુંજય (મરાઠી) શિવાજી સાવંત

એકમ:૫ કર્ણ - કૃષ્ણ : ઉમાશંકર જોશી

નોંધ: ત્રણે કૃતિઓની તુલના અપેક્ષિત છે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (૧) સંસ્કૃત નાટ્ય સાહિત્ય - રસિકલાલ પરીખ
- (૨) સંસ્કૃત સાહિત્ય મંથન - જ્યાનંદ દવે
- (૩) ઉમાશંકર જોશી ભાગ ૧ થી ૩ - સં. ચંદ્રકાન્ત શેઠ
- (૪) યુગદૃષ્ટા ઉમાશંકર જોશી - સં. ચંદ્રકાન્ત શેઠ
- (૫) અર્વાચીન ભારતીય સાહિત્ય પર સંસ્કૃતનો પ્રભાવ (પૂર્વાપર) ભોળાભાઈ પટેલ
- (૬) રામાયણ એક પરિચય - નિરંજન શાહ
- (૭) રશ્મિરથી (હિન્દી): રામધારીસિંહ દિનકર
- (૮) મૃત્યુંજય (મરાઠી) શિવાજી સાવંત
- (૯) કર્ણ - કૃષ્ણ : ઉમાશંકર જોશી

હેતુ : ભિન્ન ભાષાના કર્તાઓ તથા તેઓની કૃતિઓના પરિચય દ્વારા કર્તાની સર્જક પ્રતિભા અને સર્જનસૃષ્ટિને પામી શકાય.

Paper : 7 : Core: 5 કર્તાલક્ષી અભ્યાસ

- એકમ:૧ (૧) સર્જક વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પ્રેરકબળો
(૨) સર્જકની સર્જનસૃષ્ટિ
(૩) આધુનિક ભારતીય નાટ્ય સૃષ્ટિ

- એકમ:૨ (૧) આધુનિક નાટ્યકાર તરીકે લાભશંકર ઠાકરનું ગુજરાતી સાહિત્યમાં પ્રદાન
(૨) આધુનિક નાટ્યકાર તરીકે વિજય તેંડુલકરનું મરાઠી સાહિત્યમાં પ્રદાન
(૩) આધુનિક નાટ્યકાર તરીકે મોહન રાકેશનું હિન્દી સાહિત્યમાં પ્રદાન

- એકમ:૩ પીળું ગુલાબ અને હું (ગુજરાતી) લાભશંકર ઠાકર
એકમ:૪ ઘાશીરામ કોતવાલ (મરાઠી) વિજય તેંડુલકર
એકમ:૫ અષાઠ કા એક દિન (હિન્દી) મોહન રાકેશ

નોંધ: ત્રણે નાટ્યકારોની તુલના અપેક્ષિત છે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (૧) ભારતીય નાટ્યશાસ્ત્રની વિચાર પરંપરાઓ: તપસ્વી નાન્દી, ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
(૨) આધુનિક ગુજરાતી નાટક: પ્રત અને પ્રયોગ: મહેશ ચંપકલાલ
(૩) મોહન રાકેશ કા નાટ્ય સાહિત્ય: પુષ્પા બંસલ, સૂર્ય પ્રકાશન, નવી દિલ્હી.
(૪) મોહન રાકેશ ઓર ઉનકે નાટક: ગિરીશ રસ્તોગી, લોકભારતી પ્રકાશન, અલાહાબાદ
(૫) મોહન રાકેશ કી રંગ-સૃષ્ટિ: જગદીશ શર્મા, રાધાકૃષ્ણ પ્રકાશન દિલ્હી.
(૬) મોહન રાકેશ કે નાટક: દ્વિજરામ યાદવ, કાનપુર
(૭) ઘાશીરામ કોતવાલ (મરાઠી) વિજય તેંડુલકર
(૮) પીળું ગુલાબ અને હું (ગુજરાતી) લાભશંકર ઠાકર
(૯) અષાઠ કા એક દિન (હિન્દી) મોહન રાકેશ

હેતુ : તુલનાત્મક સાહિત્યમાં અનુવાદનું મહત્વ વિશેની સમજ કેળવાય તથા અનુવાદની સૈદ્ધાંતિક વિચારણા તથા વિનિયોગ દ્વારા તેની સમજ કેળવાય.

Paper : 8 : Core: 6 અનુવાદ : સિદ્ધાંત અને વિનિયોગ

- એકમ:૧ (૧) તુલનાત્મક સાહિત્ય અને અનુવાદની અનિવાર્યતા
(૨) અનુવાદ, ભાષાન્તર, તરજૂમો--- શબ્દ અને તેના અર્થો
(૩) અનુવાદ-વિજ્ઞાન કે કળા?
(૪) અનુવાદ; અનુવાદ પ્રવૃત્તિ અને અનુવાદના સ્વરૂપ વિશે વિવિધ વિદ્વાનોનાં મંતવ્યો
- એકમ:૨ (૧) સર્જનાત્મક અને ચિંતનાત્મક ગદ્ય કૃતિઓના અનુવાદો અને તેની સમસ્યાઓ
(૨) કાવ્યકૃતિ-પદ્યાનુવાદો અને તેની સમસ્યાઓ
(૩) અનુવાદક-સંસ્કૃતિનાં દૂત તરીકે
(૪) અનુવાદ અને સાંસ્કૃતિક સંદર્ભો
- એકમ:૩ (૧) અનુવાદ પ્રવૃત્તિના ઇતિહાસની રૂપરેખા
યુરોપીય ભાષાઓમાંથી ગુજરાતીમાં થયેલા અનુવાદો
ભારતીય ભાષાઓમાંથી ગુજરાતીમાં થયેલા અનુવાદો
(૨) મશીન ટ્રાન્સલેશન
(૩) બહુભાષી રાષ્ટ્રમાં અનુવાદની પ્રવૃત્તિ
(૪) ભારતીય અનુવાદક પરંપરા
- એકમ:૪ ગુજરાતીમાંથી હિન્દીમાં અનુવાદ (કેટલીક નમૂનારૂપ કૃતિઓ, કેટલાંક પરિચ્છેદો, સર્જનાત્મક)
- એકમ:૫ હિન્દીમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ (કેટલીક નમૂનારૂપ કૃતિઓ, કેટલાંક પરિચ્છેદ)

મહત્વના સંદર્ભ :

- (૧) 'અનુવાદ- સિદ્ધાંત અને સમીક્ષા'- સંપા. રમણ સોની સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હી - ૨૦૦૯
(૨) જોશી, ઉમાશંકર : 'કવિની સાધના'.
(૩) વિશ્વનાથ અચ્યર : 'અનુવાદકલા' અનુ. નવનીત મદ્રાસી : આદર્શ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૦૭
(૪) પરીખ, ધીરુ : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય'.
(૫) બ્રહ્મભટ્ટ, પ્રસાદ : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય : સિદ્ધાંત અને વિનિયોગદ્વં'.
(૬) બાપટ, વસંત : 'તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ'.
(૭) પટેલ, મોહન : 'અનુવાદ વિજ્ઞાન'.
(૮) ઠાકોર, રવીન્દ્ર : અનુવાદકલા
(૯) પટેલ, ભોળાભાઈ : અનુવાદક શ્રી રમણલાલ સોની
(૧૦) દલાલ, અનિલા : અનુવાદક ભોળાભાઈ
(૧૧) દેસાઈ, કેશુભાઈ : અનુવાદ : શાસ્ત્રીય કળા
(૧૨) દેસાઈ, કેશુભાઈ : અનુવાદ વિશે.

હેતુ : ભારતીય સાહિત્ય વિશેની સમજ વિદ્યાર્થી કેળવે અને ભારતીય સાહિત્યની સાથે સંસ્કૃતિ, સમાજ અને પરંપરાઓનો પરિચય પણ મેળવે.

Paper : 9 : Elective: 2 (A) ભારતીય સાહિત્ય

- એકમ:૧ (૧) ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના
(૨) ભારતીય સાહિત્યમાં સમાજ અને સંસ્કૃતિ
(૩) ભારતીય સાહિત્ય વિશે સુનીતિકુમાર ચેટરજી અને વિષ્ણુપ્રસાદ ત્રિવેદી
- એકમ:૨ (૧) તુલનાત્મક સાહિત્યનો ખ્યાલ ભારતીય સંદર્ભે - અમીય દેવ
(૨) ભારતીય સાહિત્ય વિશે ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
(૩) ભારતીય સાહિત્ય વિશે નગેન્દ્ર
(૪) તુલનાત્મક ભારતીય સાહિત્ય વિશે - શિશિરકુમાર દાસ
- એકમ:૩ ઝેર તો પીધાં છે જાણી જાણી (ગુજરાતી): દર્શક
- એકમ:૪ છ બીધા જમીન (ઓડિયા): ફકીરમોહન સેનાપતિ
- એકમ:૫ બનગરવાડી (મરાઠી): વ્યંકટેસ માડગૂળકર

નોંધ: ત્રણે કૃતિઓની તુલના અપેક્ષિત છે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (૧) ભારતીય સાહિત્ય પરંપરાનો વિસ્તાર - ભોળાભાઈ પટેલ
(૨) ભારતીય નવલકથા - રમણલાલ જોશી
(૩) જ્ઞાન ગંગોત્રી શ્રેણી - ભારતીય સાહિત્ય
(૪) ભારતીય સાહિત્ય - કે. સચ્ચિદાનંદ
(૫) ભારતીય સાહિત્યની ભૂમિકા - ડૉ. રામ વિલાસ શર્મા
(૬) જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કૃત નવલકથા - સં. ભરત મહેતા
(૭) ભારતીય નવલકથા - સં. બિપિન આશર
(૮) તુલનાત્મક સાહિત્ય: ભારતીય સંદર્ભ- ડૉ. ચૈતન્ય દેસાઈ
(૯) તુલનાત્મક સાહિત્ય: વિદેશી સંદર્ભ- ડૉ. ચૈતન્ય દેસાઈ
(૧૦) ઝેર તો પીધાં છે જાણી જાણી (ગુજરાતી): દર્શક
(૧૧) છ બીધા જમીન (ઓડિયા): ફકીરમોહન સેનાપતિ
(૧૨) બનગરવાડી (મરાઠી): વ્યંકટેસ માડગૂળકર

હેતુ : વિદ્યાર્થી વિશ્વસાહિત્યનો પરિચય પામે. કૃતિઓના આસ્વાદથી વિશ્વસાહિત્ય વિશેની સમજ કેળવે.

Paper :9 : Elective: 2 (B) વિશ્વસાહિત્ય

એકમ:૧ (૧) વિશ્વસાહિત્ય: સંજ્ઞા, પરિબળો અને લક્ષણો
(૨) ગ્રીક મહાકાવ્યોનો પ્રાથમિક પરિચય

એકમ:૨ (૧) અંગ્રેજી સાહિત્યનો પરિચય
(૨) ફ્રેન્ચ સાહિત્યનો પરિચય
(૩) જર્મન સાહિત્યનો પરિચય

એકમ:૩ ધી આઉટસાઈડર (ફ્રેન્ચ): આલ્બેર કામુ

એકમ:૪ એનિમલ ફાર્મ: (અંગ્રેજી): જ્યોર્જ ઓરવેલ: અનુ.: જયંતી દલાલ

એકમ:૫ સિદ્ધાર્થ (જર્મન) હરમન હેસ

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સાહિત્યદર્શન (વિશ્વસાહિત્ય:૧)- સં.દિગીશ મહેતા અને અન્ય
૨. અંગ્રેજી સાહિત્યનું આયમન- મધુસૂદન પારેખ, નવભારત સાહિત્ય મંદિર, અમદાવાદ, ૧૯૯૮
૩. પાશ્ચાત્ય ટૂંકીવાર્તા- ઈલા પાઠક, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, ૧૯૭૫
૪. પાશ્ચાત્ય નવલકથા- દિગીશ મહેતા, હર્ષદ દેસાઈ, ગુજરાત ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૫. દેશાન્તર - અનિલા દલાલ, ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ
૬. દર્પણનું નગર - અનિલા દલાલ, આર. આર. શેઠની કંપની, અમદાવાદ, ૨૦૦૭
૭. વિશ્વની નવલકથા - સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૭
૮. વિપુલા ચ પૃથ્વી - પ્રવીણ દરજી, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૯૨
૯. પાંચ મહાકાવ્યો - સં. ધીરુ પરીખ, કવિલોક પ્રકાશન, અમદાવાદ
૧૦. રશિયન સાહિત્ય - ભોગીલાલ ગાંધી
૧૧. મદ્રાસી, નવનીત (અનુ): 'ગુડ અર્થ', અમે.કે. મદ્રાસી, શબ્દલોક પ્રકાશન, અમદાવાદ-૭
૧૨. ધી આઉટસાઈડર (ફ્રેન્ચ): આલ્બેર કામુ
૧૩. એનિમલ ફાર્મ: (અંગ્રેજી): જ્યોર્જ ઓરવેલ: અનુ.: જયંતી દલાલ
૧૪. સિદ્ધાર્થ (જર્મન) હરમન હેસ

હેતુ : તુલનાત્મક સાહિત્યમાં સાહિત્ય અને અન્ય કળાઓની પણ તુલના થાય છે. સાહિત્ય અને ફિલ્મ કલાઓના આંતર સંબંધની સમજ સ્પષ્ટ થાય અને સાહિત્યકૃતિ તથા ફિલ્મના અભ્યાસ અને આસ્વાદ દ્વારા તુલના કરી શકે.

Paper : 10 Multi disciplinary : સાહિત્ય અને ફિલ્મ

- એકમ:૧ (૧) ફિલ્મ: ઉદ્ભવ અને વિકાસ
(૨) ફિલ્મ નિર્માણની પ્રક્રિયા
- એકમ:૨ (૧) સાહિત્ય અને ફિલ્મનો સંબંધ
(૨) ભારતીય ફિલ્મનો ઇતિહાસ
- એકમ:૩ માનવીની ભવાઈ (ગુજરાતી) નવલકથા અને ફિલ્મ
- એકમ:૪ સદ્ગતિ (હિન્દી) વાર્તા અને ફિલ્મ
- એકમ:૫ નષ્ટનીડ (બંગાળી) વાર્તા અને ફિલ્મ

સંદર્ભ પુસ્તકો :-

૧. ફિલ્મકલા વિચાર - અભિજિત વ્યાસ
૨. ફિલ્માવલોકન - અભિજિત વ્યાસ
૩. પ્રત્યક્ષની લેખમાળા - અમૃતગંગર
૪. સમીપેના લેખો - શિરીષ પંચાલ
૫. દલાલ, યાસીન : ફલેશબેક.
૬. શેખ, ગુલામ મોહમ્મદ : ભારતીય કળા પરંપરા.
૭. વ્યાસ, અભિજિત : ભારતીય સિનેમા અને ગીત સંગીત.
૮. વ્યાસ, અભિજિત : સાહિત્ય અને સિનેમા.
૯. પટેલ, પ્રમોદકુમાર : કળા, સાહિત્ય અને વિવેચન
૧૦. માનવીની ભવાઈ (ગુજરાતી) નવલકથા
૧૧. સદ્ગતિ (હિન્દી) વાર્તા
૧૨. નષ્ટનીડ (બંગાળી) વાર્તા